

Seitlová, Eva

[Kopečný, František. Dobrodružství etymologie: články Františka Kopečného z prostějovského časopisu Štafeta]

Linguistica Brunensia. 2011, vol. 59, iss. 1-2, pp. 322-323

ISBN 978-80-210-5507-0

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115192>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Reference

- Blažek, Václav. 1992. *Indoevropská zoologická terminologie (savci)*. Brno: Disertace obhájená na FF MU 1993 (dostupna na <www.phil.muni.cz/jazyk>)
- Blažek, Václav. 1999. Is Indo-European *H₁ek 'horse' really of Indo-European origin? In: *Studia Indogermanica Lodziensia II*, eds. P. Stalmaszczyk & K.T. Witczak. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 21–32.
- Blažek, Václav. 2000. Baltic *[ ]lākija- m. / *[ ]lākijā f. „bear“. *Linguistica Baltica* 8, 49–56.
- Blažek, Václav. 2001. 'Elephant' in Indo-European Languages. In: *Proceedings of the Twelfth Annual UCLA Indo-European Conference* (Los Angeles, May 2000), eds. M.E. Huld, K. Jones-Bley, A. Della Volpe, M.R. Dexter. Washington: Institute for the Study of Man (*Journal of Indo-European Monograph Series*, No. 40) 2001, 147–167.
- Blažek, Václav. 2005. Hic erant leones. Indo-European „lion“ et alii. *Journal of Indo-European Studies* 33/1–2, 63–101.
- Lessing, Ferdinand. 1960. *Mongolian-English Dictionary*. Berkeley-Los Angeles: University of California.
- Puhvel, Jaan. 1991. *Hittite Etymological Dictionary*, Vol. 3. Berlin-New York: Mouton de Gruyter.
- Richter, Eberhard. 1983. *Wörterbuch Tibetisch-Deutsch*, Leipzig: Verlag Enzyklopädie.
- Ščerbinin, Vladimir G. 1977. *Kratkij turecko-russkij slovař*. Moskva: Russkij jazyk.

Poděkování: Recenze vznikla za příspěvní grantu GAAV, č. IAA901640805.

Václav Blažek

Dobrodružství etymologie. Články Františka Kopečného z prostějovského časopisu Štafeta. Ed.: A. Bičan, E. Havlová. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2009. ISBN 978-80-7422-005-0

U příležitosti stého výročí narození významného českého jazykovědce, etymologa a slavisty Františka Kopečného (1909–1992) vydali pracovníci etymologického oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR jeho popularizační jazykovědné příspěvky pod názvem **Dobrodružství etymologie. Články Františka Kopečného z prostějovského časopisu Štafeta**. Tento soubor obsahuje všechny články, které Kopečný publikoval v letech 1969–1992 v prostějovském kulturním časopise *Štafeta*.

František Kopečný se zabýval českým jazykem, zejména syntaxí, dokladem toho jsou díla jako *Úvod do studia českého jazyka* (1947), *Základy české skladby* (1952), *Slovesný vid v češtině* (1962), dále českými nářečmi, zvláště těmi z oblasti Prostějovska, například *Nářečí Určic a okolí. Prostějovský úsek hanáckého nářečí centrálního* (1957), zabýval se však i genetickými podobnostmi slovanských jazyků, např. *Základní všeslovanská slovní zásoba* (1964), *Etymologický slovník slovanských jazyků. Slova gramatická a zájmena* (1973). Tento svůj široký záběr částečně reflektoval i ve svých člancích ve *Štafeti*, kde můžeme najít články zabývající se zejména českými nářečmi, slovanskými podobnostmi a hlavně etymologickým popisem slov.

Ve vydání, jež se nám dostává do rukou, nejsou články řazeny chronologicky podle toho, jak vycházely v časopise, nýbrž tematicky, což mimo jiné umožnilo sloučit ty články, které vycházely na pokračování, v jednu kapitolu. První dvě statě se zabývají slovanskými jazyky obecně, další tři řeší problematiku českých nářečí (a to českých ve významu geografickém, takže sem patří i článek „O původu, jménu a jazyku Cikánů-Romů“). Nemůže samozřejmě chybět vzhled do nářečí Prostějovska, kterým se zabývá například v příspěvku „Nářečí prostějovského okresu kdysi a nyní“. Zbýlých sedmáct článků se v různých obměnách věnuje původu slov, namátkou zmiňme názvy několika z nich; například „Kde se vzala jména předhistorických knížat?“, „Jak se slova rozcházejí (Nahlédnutí do etymologické kuchyně)“, „K německému a latinskému pojmenování Prostějova“ či „Vánoce – motivy pojmenování“. Jak je patrné i z našeho výběru, důležitou částí v tomto tematic-

kém okruhu jsou etymologie opět z oblasti Prostějovska – zde byl Kopečný rodákem, a právě proto obyvatelům tohoto kraje věnoval značnou část svého písemně-pedagogického působení. Jeho zájmy však nebyly ohraničeny pouze tímto tématem, záběr Kopečného byl široký a zabíhal do slovní zásoby různých oblastí lidského života.

Protože Štafeta nebyla vědeckým časopisem, ani Kopeckého články v ní publikované nemají charakter vědeckých prací. Šlo mu pouze o popularizaci jazykovědy. Podařilo se mu srozumitelnou a zábavnou formou pozvat čtenáře do světa slov a jejich původu a vztahů mezi jazyky. Dokázal jim, že jazykověda má své opodstatnění. I když také z těchto textů je patrná hloubka jeho vědomostí, široká znalost literatury a bohaté zkušenosti a i když i zde zůstává Kopečný vědcem, pracuje s odbornou literaturou a polemizuje s názory jiných vědců, nepovažoval za nutné udávat přesné bibliografické údaje. Editoři se snažili použít zdroje dohledat a uvést v poznámkách, což je práce záslužná, nicméně ne vždy museli být úspěšní.

I přesto, že si editoři dali tolik záležet na dohledávání literatury, je přinejmenším zpochybnitelné, zda toto vydání popularizačních článků bez řádného citačního ukotvení (i když sepsané vědcem tak významným, jako byl právě Kopečný) skutečně splňuje vědecké požadavky na ně kladené. Přestože editoři tvrdí, že Kopečný i těmito svými články zaujme nejen laiky a nové adepty oboru, ale že budou zajímavé pro celou akademickou obec, dovolíme si alespoň minimálně polemizovat. Zajímavost, a kniha skutečně zajímavá je, ještě nemusí nutně znamenat její užitečnost pro akademické pracovníky.

Netřeba však být příliš kritickými. Kniha přesto může zaujmout své místo mezi ostatními díly Františka Kopečného, a to nejen z hlediska uceleného souboru jeho prací, ale také svým pokusem doplnit k jeho článkům bibliografické údaje. Dobrým počinem editorů je také soupis prací Františka Kopečného, který však není jediným existujícím soupisem, jakož i soupis prací o Františku Kopečném a v neposlední řadě zmiňme editory přidaný rejstřík slov, o jejichž původ se Kopečný ve svých článcích zajímal. Tato slova jsou rozčleněna do jazyků, zejména indoevropských, ve kterých jejich existenci dokládal.

Eva Seitlová

James Wilson: Moravians in Prague: A Sociolinguistic Study of Dialect Contact in the Czech Republic. Frankfurt am Main etc.: Peter Lang 2010. (Prague Papers on Language, Society and Interaction, Vol. 2.) XXIV + 266 s. ISBN 978–3–631–58694–5 49,30 euro

Práce, na kterou zde chceme upozornit, původně doktorská disertace obhájená na univerzitě v Sheffieldu, je dalším dokladem toho, že některá témata nezřídka pojednají nejzajímavěji ti, kdo od nich mají určitý odstup. Autor je Angličan nezapojený v úporných diskusích českých jazykovědců o současnou českou jazykovou situaci, a tak své téma zajímavě formuloval i pojednal: zcela empiricky, na dobře variovaném vzorku v Praze studujících Moravanů, zkoumal jednu konkrétní formu interakce různých variet současné češtiny, totiž to, jak je ovlivňován jazyk moravských studentů jejich pražským okolím.

Obsah knihy je následující. Ve třech úvodních kapitolách se nejprve v první kapitole formuluje a zdůvodňuje hlavní otázka knihy, totiž jaká je podoba jazykové asimilace moravských mluvčích češtiny žijících v Praze (*Introduction*; s. 1–7), nato se představuje obecná teorie kontaktu dialektů (*Accommodation theory and dialect contact*; s. 9–16) a konečně se obsáhleji ličí jazyková situace v České republice včetně jejího vzniku a dosavadního výzkumu (*Czech language situation*; s. 17–53). V hlavní části knihy se nejdřív ve čtvrté kapitole stručně prezentuje teze, která se má ověřit výzkumem, totiž zda a případně jak se moravští mluvčí žijící v Praze asimilují směrem k obecné češtině (*The contact hypothesis*; s. 55–63). Nato následují dvě kapitoly popisující materiálovou bázi zkoumání: v páté kapitole se popisuje – uvážlivě vybraný – vzorek informantů, který tvořilo 39 studentů z různých regionů Moravy žijících různě dlouho v Praze a různě silně integrovaných ve svém